

"דומם צומח חי מדבר", וכל אחד מעלתו ודרגתו עדיפה על המדרגה הקודמת, ואין זה רק עדיפות בעלמא אלא כל אחד זה מציאות ובריאה חדשה יתרה על המדרגה הקודמת, ואין שום אפשרות בעולם שהמדרגה הפחותה תתהפך ותתעלה למדרגה העליונה, ולדוגמא, שום שינוי בעולם לא יגרום שיהיה בדומם מעלת הצמיחה, וכן לא יתכן שיופח בצומח רוח חיים, כי כל אחד זה סוג אחר לגמרי. וה"נ מעלת "המדבר" היא מציאות נוספת מעל מעלת ה"חי". ומציאות "המדבר" היא "חכמה" וזה ענין "צלם אלוקים" [וכרחזינן שלפני מעמד הר סיני תבע הקב"ה שיגיעו להכרה במציאות ד' מכח החכמה והשכל לבד] והבעל חי לעולם לא יגיע למדרגת החכמה שיש במדבר, ואף אם יאלפוהו וילמדוהו לא יהיה זה אלא חיקוי בעלמא, אבל לעולם לא יהיה כבעל חי מציאות של חכמה.

ומפורסם שנחלקו הפילוסופים האם אפשר לאלף חתול לשנות את טבעו, והאם דומה בזה החי לאדם שבכוחו לשנות טבעיו ולקנות לעצמו הרגלים חדשים, והרמב"ם סבר שבעל חי אין בו חכמה ואינו מסוגל להחליף טבעיו והרגליו והיו חכמים שאלפו חתול במשך זמן מרובה שיוכל להיות מלצר בסעודה ולהגיש את המאכלים ולא לחטוף לעצמו, וקבעו משתה והזמינו את הרמב"ם ואת החכמים שנחלקו עליו להיות נוכחים במבחן שיעשו לבעל החי והרמב"ם קודם לכתו למשתה נטל עכבר קטן והכניסו לקופסא. ובעת הסעודה ובשעה שכולם ראו שהמלצר החתול מתנהג כיאות ואינו חוטף לעצמו. הוציא הרמב"ם את העכבר מכלאו ושמו על השולחן ועזב החתול את כל תלמודו ורץ לחטוף את העכבר, והוכיח מזה הרמב"ם שאל אף כל מה שילמדו את הבעל חי לא יהיה זה אלא חיקוי והרגל, אבל במציאות טבעיו וכוחותיו אינם משתנים, וכ"ז מפני שאין הבעל חי במדרגת "מדבר" שיש בכוחו להפוך את טבעו ולרכוש לעצמו הרגלים ומנהגים חדשים.

"חביבין ישראל שנקראו בנים למקום". וה"נ צריך להבין שזה מדרגה ומעלה נוספת מעל מדרגת "צלם אלוקים", וכשם שלא יוכל הבעל חי להיות מדבר, ה"נ לא יוכל בעל "הצלם אלוקים" להיות "בנים למקום", כי מדרגת "הבנים" היא מציאות אחרת ומעלה נוספת, "חביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה" התורה היא מציאות שונה לגמרי והיא מתנה נפרדת ומיוחדת שזכו לה ישראל בזכות זאבות, ובשום פנים לא יוכל מי שנמצא רק במדרגת "צלם אלוקים" לזכות לתורה. וכל אפשרויות זכית אומות העולם בעולם הבא תיתכן רק מחמת חלק החכמה שנמצא בצלם אלוקים, אבל עדיין אין זה חלק התורה. [ואף כלל ישראל זכו לתורה רק אחרי קריעת ים סוף ויציאת מצרים] כי חכמה זה "חלק אנוש"

בעול מצוות ואין להם קשר לעול מלכות שמים וכמש"נ. וקבלת עול אין הכוונה אמירת פרשת קריאת שמע בעלמא, אלא הכוונה להיות קבלת עול תמידית, וראה מה שכתב הרבינו יונה (שערי תשובה, ג, טו) "ונאמר על האנשים שאין עליהם עול יראת שמים ותהי מצותם אותי מצות אנשים מלומדה". בשעה שאין קבלת עול ממש כל מעשיו אינו אלא מלומדה, ועיי"ש שכתב כמה סימנים היאך מתברר האם יש בו קבלת עול מלכות שמים.

והזכרנו כמה פעמים שנחלקו כמה מהפילוסופים האם אפשר לחנך בעל חי
 שיוכל להתנהג כבן אדם, וחינכו חתול שידע להיות מלצר בסעודה, והרמב"ם נחלק
 עליהם, ובשעת הסעודה החזיק עכבר בתוך קופסא, וכאשר החתול התחיל לשמש
 בסעודה הוציא את העכבר מהקופסא, והחתול שכח את תלמודו ורץ לתפוס את
 השרץ, הרי לנו שאף לאחר חינוך מרובה מכל מקום עדין נשאר חתול כשאר
 החתולים, כן אף האדם יכול להתחנך וללמוד, אך נותר בעל חי, ובזה יש לבאר
 דברי הרבינו יונה הנזכר, כאשר האדם אין לו עול יראת שמים אף שהתחנך לעבודה
 רוחנית מ"מ נותר עדיין בעל חי, ולכן כאשר יכשל בעבירה לא ידאג ולא יאנח
 מחטאו וימחה פיו כאילו ואין בו אשם, מפני שללא עול יראת שמים הרי הוא
 כחתול המאולף להתנהג כבן אדם, שמהותו העצמית לא השתנתה. וכל זמן שלא
 חטא יזהר שלא לחטוא, אבל לאחר החטא נשאר חוטא, רק לאחר קבלת עול יכול
 לשנות כל מהותו. ומשו"ה הכרחי שיקבל עליו עול מלכות שמים ורק אח"כ יקבל
 עליו עול מצוות וכמבואר במכילתא.

חסרון קבלת עול מלכות שמים הוא הגורם לכל מהלך חיינו. הלא באמת היה עלינו לירא ולפחד מאד בראותנו עונשי שמים על כל צעד ושעל, והכל חיים ביראה ופחד מכל כאב קל שח"ו לא יהיה מהמחלות הגרועות, ומ"מ אין זה משפיע עלינו בעבודתנו הרוחנית, והטעם לכך כי חסירה לנו קבלת העול, וכל מעשינו אינו אלא מלומדה, לכן אל אף כל הפחדים והחששות מכל מקום המדות והכוחות הרעים פועלים בכל כוחם, מפני שאין יראת שמים באדם.

הדרך היחידה להשרשת עול יראת שמים היא ע"י לימוד המוסר, וע"י מחשבות תמידיות בענינים אלו, יוכל לזכות להגיע להשבה אל הלב. וכפי אשר הזכרנו כמה פעמים דברי הסבא ז"ל שמלבד הידיעה חייב להשיב אל לבו.

ואיתא ברמב"ם (מלכים, פי"א, ה"א) "כל מי שאינו מאמין בביאת המשיח או שאינו מחכה לביאתו הרי זה כופר וכו'", חזינן שאמונה אינה דבר קל, אלא אמונה ביאורה שע"י האמונה יגיע לתוצאות, וכל שאמונתו ערטילאית ואינה גורמת למעשים הנובעים מתוכה אינה נחשבת לאמונה, ומשו"ה אף מי שמאמין באמונה